

**НАУЧНО ИСТРАЖИВАЧКИ ПРОЈЕКАТ**  
**“Правни аспекти савремених друштвених кретања у Републици Србији” -**  
**за период 01.01.2019. – 31.12.2021. године**

---

---

***Издавач***

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици,  
Правни факултет

***За издавача***

Проф. др Душанка Јововић, декан

***Главни и одговорни уредник***

Проф. др Јелена Беловић, руководилац пројекта

***Секретар пројекта***

Проф. др Страхиња Миљковић

***Уређивачки одбор***

Проф. др Душанка Јововић  
Проф. др Владимир Боранијашевић  
Проф. др Олга Јовић Прлаиновић  
Проф. др Дејан Мирковић  
Доц. др Бојан Бојанић  
Доц. др Здравко Грујић

***Технички уредник***

Младен Тодоровић

***Дизајн корица***

Кварк Краљево

***Штампа***

Кварк Краљево

***Тираж:***

50 примерака

**ISBN 978-86-6083-067-0**

---

**Штампање овог зборника помогло је Министарство просвете, науке и  
технолошког развоја Републике Србије**

---

Јована МИЛОВИЋ\*

347.65:347.62-055.3(4)

## ИСТОПОЛНИ ПАРТНЕРИ КАО ЗАКОНСКИ НАСЛЕДНИЦИ У УПОРЕДНОМ ЗАКОНОДАВСТВУ

**Апстракт:** Последњих деценија се у све већем броју европских држава признају правна дејства заједницама лица истог пола. Међутим, наследноправни положај партнера из истополних заједницаније једнако третиран ни у законодавствима која их признају. Неуједначеност правног регулисања доводи до одступања од принципа недискриминације по сексуалној оријентацији, који је био полазна основа за признавање истополних заједница. Аутор се у раду бави специфичностима појединих правних система у погледу (не)признавања наследних права партнерима из истополних заједница. Кроз упоредноправну анализу аутор жели да укаже на неједнак наследноправни положајпартнера из истополних заједница, од регистрованих до фактичких, уз посебан осврт на разликовање између заједница лица истог пола и оних различитог, у погледу наслеђивања, нарочито, имајући у виду дискриминацију фактичких ванбрачнх заједница лица различитог пола.

**Кључне речи:** *истополни партнери, ванбрачна заједница, законски наследници, фактичке ванбрачне заједнице.*

### УВОД

Последњих година XX века, све већи број држава признаје различита правна дејства ванбрачним заједницама. Поједине државе регулишу само истополне заједнице, друге, пак, само оне у које ступају лица различитог пола, до оних које регулишу и једне и друге. Међу правним системима где се правна дејства признају истополним заједницама, такође постоје разлике. У поједним се наследна права признају само партнерима из регистрованих истополних заједница, у другим се, пак, за стицање наследних права не тражи регистрација. Различито третирање истополних заједница и признавање права наслеђивања, свакако произлази из бројних разлика у погледу схватања брачног и породичног живота.

---

\* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, [jovana.milovic@pr.ac.rs](mailto:jovana.milovic@pr.ac.rs)

Признавање истополних заједница као заједница које производе одређена правна дејства, прошло је трновит пут у упоредном законодавству. Иако су постојале од давнина, дуго сутретиране као неморалне и презрене. Крајем XIX века, појавиласу се у оквиру природних наука схватања обиолошкој предиспозицији за хомосексуалност.<sup>1</sup> Оваква схватања су наишла на критике првенствено у немачкој јавности, у којој су већ постојале расправе поводом репресивних закона који су се односили на истополне заједнице. Један од оних који се успротивио законима који забрањују „мушку љубав” био је судски помоћник из Хановера, Карл Хајнрихс Улрихс. Он је у својим брошурама објављеним 1864. године јасно исказао став да „држава може да кажњава људе само за оно што раде, а не за оно што јесу”.<sup>2</sup> Критикујући репресивне законе, Карл „мушку љубав” третира као и сваку другу врсту љубави, које не носе епитете неморалне или „изопахчене”. Карлов рад није учинио значајан помак, али је утицао на друге теоретичаре да преиспитају ставове поводом истополних заједница. Тако је, под утицајем теорије, дошло и до промена на законодавном плану. Првенствено је до признавања оваквих заједница дошло у државама западне Европе. Међутим, у оним државама где се заједницама лица истог пола признаје правно дејство, оно није једнако. Неуједначеност правне праксе је првенствено изражена кроз разликовање фактичких и регистрованих заједница лица истог пола, па потом њиховим различитим правима и обавезама. Предмет нашег рада је међусобно наслеђивање партнера из истополних заједница, те се тренд неједнаког правног регулисања уочава и у погледу наслеђивања.

## 1. Наследна права партнера из истополних заједница у упоредном законодавству

Доношење либералнијих закона поводом истополних заједница карактеристично је за западну Европу. Једна од првих држава које су дозволиле склапање брака партнерима истог пола била је Холандија 2001. године Законом о истополним браковима.<sup>3</sup> Међутим, Холандија је још Законом о регистрованом партнерству из 1998. године признала право

---

<sup>1</sup>Хајнрих Химлер је само на основу свог „германског њуха” чврсто веровао да је хомосексуалност урођена. Управо због тога је наредио да се убије хиљаде хомосексуалаца, међу њима и његов нећак, као „расно инфериорни људи. Наведено према: Е. Haberle, „Хомосексуалност”: од понашања до стања—двапут тамо и двапут овамо, с енглеског превела Славица Милетић, приступљено 5. августа 2020, доступно на: <https://www.fabrikaknjiga.co.rs/rec/67/287.pdf>.

<sup>2</sup>Исто.

<sup>3</sup>Наведено према: Ј. Видић, *Ванбрачни партнер као законски наследник у савременим правима Европе*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 68, Ниш, 2014, стр. 409.

међусобног законског наслеђивања партнерима из регистрованих истополних заједница.<sup>4</sup> На овај начин, у Холандији паралелно постоје хомосексуално регистровано партнерство и хомосексуални брак. У Холандији ванбрачна заједница представља основ позивања на наслеђивање, независно од тога да ли се ради о хетеросексуалној или истополној заједници.<sup>5</sup> Међутим, да би ванбрачни партнери били законски наследници, ванбрачна заједница мора бити регистрована.<sup>6</sup> Партнери из регистрованих ванбрачних заједница, без обзира да ли је реч о заједницама лица истог или различитог пола, у погледу наслеђивања имају исти положај као супружници. Положај партнера из регистроване заједнице је привилегован у односу на претке и побочне сроднике преминулог партнера, које искључује из наслеђа. Међутим, на овај начин изван круга законских наследника остају партнери из фактичких ванбрачних заједница, без обзира да ли су у питању заједнице лица истог или различитог пола.

Аустрија је истополне партнере из регистрованих ванбрачних заједница сврстала у круг законских наследника 2010. године.<sup>7</sup> Да би партнери могли међусобно да се наслеђују, њихова заједница мора бити регистрована. Иако на први поглед позитивно решење, оставља без дејства фактичке ванбрачне заједнице лица различитог пола и оне лица истог пола. Оваквим решењем се практично у погледу наслеђивања занемарују ванбрачне заједнице, чија је основна одлика одсуство формалног акта приликом њиховог заснивања.

Истополни партнер из регистроване заједнице, у аустријском праву, има положај једнак положају супружника. У првом законском наследном реду, оставиоца наслеђују његови биолошки и грађански потомци и преживели супружник, односно партнер из регистроване истополне

---

<sup>4</sup>Ова правила су инкорпорисана у Холандски грађански законик, приступљено 10. августа 2020, доступно на: <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook044.htm>

<sup>5</sup>Положај регистрованих партнера у погледу наслеђивања је изједначен с положајем супружника. Article 4:8 Equation of registered partnership with spouses, Book 4 Dutch Civil Code, Law of Succession, 01.01.2003, приступљено 09. јун 2020, доступно на <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook044.htm>.

<sup>6</sup>„A person may, at the same time, only be united in a registered partnership with one other person, either of the same or of another gender. 2. Persons who enter into a registered partnership may at the same time not already be married to someone. 3. The registration of a registered partnership takes place by means of a certificate of registration of partnership drawn up by a Registrar of Civil Status”. Article 1:80a Requirements for a registered partnership, Book 1 Dutch Civil Code. Law of Persons and Family Law, 01.01.1970, приступљено 10. август 2020, доступно на <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook01.htm>.

<sup>7</sup>Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB), Приступљено 22. јун 2020, доступно на [http://www.jusline.at/Allgemeines\\_Buergerliches\\_Gesetzbuch\\_%28ABGB%29.html](http://www.jusline.at/Allgemeines_Buergerliches_Gesetzbuch_%28ABGB%29.html)

заједнице. Тако, преживели супружник, односно истополни партнер из регистроване заједнице, у оквиру првог законског наследног реда добија  $\frac{1}{3}$  заоставштине, док  $\frac{2}{3}$  припада потомцима. Када оставилац нема потомке или они неће или не могу да наследе, супружник, односно истополни партнер из регистроване заједнице, наслеђује с родитељима оставиоца и њиховим потомцима. Супружнику тада припадају  $\frac{2}{3}$  заоставштине, док  $\frac{1}{3}$  родитељи деле на једнаке делове. Уколико родитељи неће или не могу да наследе, њихов део припада њиховој деци, браћи и сестрама оставиоца. Међутим, уколико браћа и сестре оставиоца неће или не могу да наследе, њихов део ће припасти преживелом супружнику, односно истополном партнеру из регистроване заједнице. Супружник, односно истополни партнер из регистроване заједнице, искључује из наслеђа потомке браће и сестара оставиоца. У аустријском праву, супружник, односно истополни партнер из регистроване заједнице, јавља се и као наследник трећег законског наследног реда. У трећем законском наследном реду, супружник добија  $\frac{2}{3}$  заоставштине, док остатак припада дедама и бабама. Потомке дедова и баба супружник, односно истополни партнер из регистроване заједнице, искључује из наслеђа.<sup>8</sup>

Истополне заједнице у Немачкој нису одувек биле признате. Наиме, у Немачкој је 1871. године био на снази Кривични законик, који је у члану 175 хомосексуалне радње прогласио кривичним делом.<sup>9</sup> Након бројних научних критика и уопште промене схватања истополних заједница у немачком друштву, 2001. године је донет Закон о регистрованом животном партнерству.<sup>10</sup> Овим законом је признато право међусобног законског наслеђивања партнерима истог пола из регистрованих истополних заједница. Законом о регистрованом животном партнерству је дозвољено право на регистровање партнерства пред матичаром. Поред тога, истополни партнери имају право на међусобно издржавање, стицање имовине и поменуто наслеђивање. У овом правном систему, ванбрачна заједница лица различитог пола не представља чињеницу за заснивање редовног законског наслеђивања. У праву Немачке, партнери из регистрованих истополних заједница имају у погледу наслеђивања третман једнак наслеђивању супружника. Претпоставка постојања наследних права истополних партнера је регистрација њихове заједнице. Да би преживели партнер могао да се јави као наследник свог партнера потребно је да је, као и за брак, она постојала у моменту оставиоачеве смрти. Када се истополни партнер јавља као наследник првог законског наследног реда, његов положај је у потпуности једнак

---

<sup>8</sup>Вид., пар. 731, 757, 735, 736, 737, 738. ABGB.

<sup>9</sup>Paragraf 175, Strafgesetzbuch – StGB, од 15. маја 1871.

<sup>10</sup>Закон о регистрованом животном партнерству, приступљено 15. август 2020, доступна на: [http://www.gesetze-im-internet.de/lpartg/\\_10.html](http://www.gesetze-im-internet.de/lpartg/_10.html)

положају супружника, тако да он добија  $\frac{1}{4}$  заоставштине, док  $\frac{3}{4}$  припада потомцима оставиоца на једнаке делове.<sup>11</sup> Што је број првостепених потомака мањи, то ће бити повољнији њихов положај у односу на партнера из истополне заједнице(исто је и са супружником)<sup>12</sup> – циљ је привилеговање потомака у односу на супружника односно истополног партнера. У праву Немачке као систем расподеле сродника у групе је прихваћен парентеларни систем, пре свега парентеларно-линеарни систем. Како се сви сродници не могу истовремено позивати на наслеђе, у оквиру парентеларног система се деле у парентеле, односно наследне редове. Све док има бар један наследник из једног наследног реда, на наслеђе се не могу позивати наследници из других наследних редова. Једини изузетак у овом погледу је супружник, односно истополни пратнер из регистроване заједнице. Уколико оставилац нема потомака формира се друга парентела, коју чине родитељи оставиоца као родоначелници и њихово потомство. Уколико неки од родитеља неће или не може да наследи, његов део припада његовим потомцима по праву представљања. Истополном партнеру, као и супружнику, у оквиру другог законског наследног реда припада  $\frac{1}{2}$  заоставштине, док друга  $\frac{1}{2}$  припада родитељима оставиоца, односно њиховом потомству по праву представљања.<sup>13</sup> У конкуренцији с наследницима трећег наследног реда, супружнику односно истополном партнеру припада  $\frac{1}{2}$  заоставштине, али им припада део деда или баба које неће или не могу да наследе, а који би применом права представљања требало да припадне њиховим потомцима.<sup>14</sup><sup>15</sup> Све остале наследнике супружник односно истополни партнер искључује из наслеђа.

Уколико дође до престанка брака, односно регистроване заједнице, утврђује се вредност доприноса једног брачног друга, односно партнера, повећању имовине које постигне други брачни друг, односно партнер, који привређује за време брака, односно регистроване истополне заједнице.<sup>16</sup> Међутим, уколико до престанка брака, односно заједнице дође смрћу супружника, односно партнера, онда се не врши обрачунавање појединачног доприноса партнера, већ се аутоматски преживелом супружнику, односно партнеру, његов законски наследни део увећава за  $\frac{1}{4}$ , чиме се умањује

---

<sup>11</sup>Чл. 10, ст. 1 Закона о регистрованом животном партнерству Немачке

<sup>12</sup>Ј.Видић, *Однос сродства, брака и ванбрачне заједнице у заснивању правила законског и нужног наслеђивања у земљама германске правне традиције*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 1/2009, Нови Сад, 2009, стр. 231.

<sup>13</sup>Чл. 10, ст. 1 Закона о регистрованом животном партнерству Немачке

<sup>14</sup>Section 1931 German Civil Code, приступљено 15. август 2020, доступно на [https://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_stgb/](https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/)

<sup>15</sup>Чл. 10 Закона о регистрованом партнерству

<sup>16</sup>Ј.Видић, *нав. дело*, 2009, стр. 236–238.

наследни део наследника који наслеђују заједно са супружником, односно партнером.<sup>17</sup> Сходно томе, наследни део истополног партнера се повећава за  $\frac{1}{4}$ , те ће истополном партнеру у конкуренцији с потомцима припасти  $\frac{1}{2}$  заоставштине, а у конкуренцији са осталим сродницима,  $\frac{3}{4}$  заоставштине. Ова правила се примењују уколико партнери нису шта друго предвидели уговором о животном партнерству. У теорији се истичу и предности и недостаци оваквог решења. Пре свега, не води се рачуна о томе да ли је у току трајања брака, односно заједнице, уопште дошло до повећања имовине, што је реално могућа ситуација. Поред тога, не утврђује се појединачан допринос, па се не може знати да ли вредност од  $\frac{1}{4}$  заиста одговара доприносу у повећању имовине. Присталице оваквог решења, пак, истичу његову јасноћу.<sup>18</sup> И поред прецизности које ово решење нуди, чини се да је јача аргументација против оваквог решења. Тренд једнаког регулисања наследних права супружника и партнера из регистрованих истополних заједница, настављен је и у Закону о браку за све од 01. октобра 2017. године, којим је истополним партнерима дозвољено склапање брака.

Законом о грађанском партнерству<sup>19</sup> из 2004. године, Енглеска дозвољава само лицима истог пола да региструју своје цивилно партнерство. Ванбрачним партнерима различитог пола се не признаје могућност регистрације заједнице. Партнери из истополних регистрованих заједница имају исти обим наследних права као и супружници.<sup>20</sup> Критеријум за остваривање наследних права је чисто формалне природе. За правни поредак је важан само чин регистрације пред надлежним органом, не и природа те заједнице, односно чињеница да је реч о заједницама лица истог пола.

Партнери различитог пола се не могу међусобно наслеђивати, већ под одређеним условима могу да остварују право на издржавање из заоставштине оставиоца. Захтев за издржавање може тражити ванбрачни партнер различитог пола уколико је последње две године пре смрти оставиоца живео у заједничком домаћинству са оставиоцем.<sup>21</sup> Приликом одлучивања о овом захтеву суд посебно води рачуна око година партнера подносиоца захтева, потом дужине заједничког живота, доприноса

---

<sup>17</sup>Section 1371, German Civil Code.

<sup>18</sup>Ј. Видић, *нав. дело*, 2009, стр. 18.

<sup>19</sup>The Civil Partnership Act, приступљено 10. август 2020, доступно на <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/33/section/71>

<sup>20</sup>Section 71, prilog 4 „Прилог 4 мења акте који се односе на опоруке, управљање имањима и породичне услуге тако да се примењују у односу на цивилна партнерства онако како се примењују у вези са браком”.

<sup>21</sup>Ј. Видић, *Наследноправне последице односа сродства, брака и ванбрачне заједнице у праву Енглеске*, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, број 1–2, 2008, стр. 714.

добробити породице оставиоца, посебно бриге око куће и породице. Овај захтев може да стави лице које по завештању или закону није из заоставштине добило одговарајући новчани износ.

Словенија спада у ред земаља које су међу првима заузеле либералан став према заједницама лица истог пола. Законом о регистрацији истополне партнерске заједнице<sup>22</sup> из 2005. године, Словенија је признала право међусобног законског наслеђивања партнерима из истополних регистрованих заједница. Почевши од 2013. године, Словенија је право међусобног законског наслеђивања признала и истополним партнерима из фактичких ванбрачних заједница, док су партнери из фактичких заједница лица различитог пола могли међусобно да се наслеђују још од 1976. године.<sup>23</sup> До признавања наследних права партнерима из фактичких хомосексуалних заједница дошло је одлуком Уставног суда Словеније. Наиме, Уставни суд Словеније је одредбу Закона о наслеђивању о признавању наследних права само партнерима различитог пола који су били у ванбрачној заједници, прогласио неуставном. Чланом 4а Закона о дедовању била је предвиђена равноправност супружника и ванбрачних партнера. Притом су се под ванбрачним партнерима подразумевали само мушкарац и жена који живе у дугогодишњем суживоту и нису били у браку. Оваквом одредбом су дискриминисани истополни и ванбрачни партнери из фактичких заједница, и то по основу „сексуалне оријентације”. Законом о регистрацији истополне партнерске заједнице детаљно је регулисан наследноправни положај истополних партнера из регистроване истополне заједнице. Чланом 22 предвиђено је да истополни партнер из регистроване истополне заједнице има право да наследи део заједничке имовине партнера. Уколико преминули партнер има деце, преживели партнер и оставиочева деца наслеђују заједничку имовину на једнаке делове. Ако тастатор нема деце, партнер наслеђује целокупни део заједничке имовине. Посебна имовина тастатора се наслеђује према општим правилима о наслеђивању.<sup>24</sup>

Република Хрватска, у погледу наслеђивања, признаје једнака наследна права брачним и ванбрачним партнерима. Законом о наслеђивању из 2003. године, Хрватска је ванбрачним партнерима различитог пола признала својство законског наследника: „На темељу закона оставитеља наслеђује и његов изванбрачни друг који је у праву наслеђивања изједначен с брачним. Изванбрачном заједницом у смислу овога Закона сматра се животна заједница неударне жене и неожењеног мушкарца која је трајала

---

<sup>22</sup>Закон о регистрацији истополне партнерске заједнице, приступљено 10. август 2020, доступно на: <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4335>

<sup>23</sup>Ј. Видић Трнинић, *Ванбрачни партнер као законски наследник у савременим правима Европе*, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 68, Ниш, 2014, стр. 409.

<sup>24</sup>Чл. 22, ст. 1, 2, 3, 4, Закона о регистрацији истополне партнерске заједнице



дуље вријеме, а престала оставитељевом смрћу, под увјетом да су биле испуњене претпоставке које се траже за ваљаност брака”.<sup>25</sup> Хрватска је отишла и корак даље, и Законом о животном партнерству особа истог пола<sup>26</sup> из 2014. године признала својство законског наследника и истополним партнерима из регистрованих ванбрачних заједница, али и истополним партнерима из фактичких ванбрачних заједница. Закон о животном партнерству особа истог пола разликује животно партнерство од неформалног животног партнерства. „Животно партнерство је заједница обитељског живота двију особа истог пола склопљена пред надлежним тијелом у складу с одредбама овога Закона”.<sup>27</sup> „Неформално животно партнерство је заједница обитељског живота двију особа истог пола, које нису склопиле животно партнерство пред надлежним тијелом, ако заједница траје најмање три године и од почетка је удовољавала претпоставкама прописаним за ваљаност животног партнерства”.<sup>28</sup> Хрватски законодавац је јасним правним регулисањем различитих модалитета ванбрачних заједница предупредио евентуалне спорове поводом дискриминације према сексуалној оријентацији. Признавање једнаких наследних права истополним партнерима и партнерима различитог пола, без обзира да ли су њихове заједнице регистроване или не, јесте решење којим се дословно остварује право човека на слободан избор брачног и породичног живота, без негативних последица свог избора.

Законо наслеђивању Црне Горе, ванбрачном партнеру из хетеросексуалне ванбрачне заједнице признајесвојство законског наследника: „...На основу закона оставиоца наслеђује и његов ванбрачни супружник који је у праву наслеђивања изједначен с брачним. Ванбрачном заједницом, у смислу овог закона, сматра се животно заједница жене и мушкарца која је трајала дуже времена и у којој није било сметњи за закључење пуноважног брака, а која је престала смрћу оставиоца”.<sup>29</sup> Међутим, Црна Гора је 1. јула 2020. године усвојила Закон о животном партнерству лица истог пола, којим је и у погледу наслеђивања положај истополних супружника изједначен са онима различитог пола.<sup>30</sup> Овакве промене ће нужно водити променама наследноправног законодавства. Остаје да се види да ли ће црногорски законодавац извршити промене и по питању фактичких истополних заједница и њиховог међусобног наслеђивања,

---

<sup>25</sup>Članak 8, Zakona o nasljeđivanju, NN 48/03, 163/03, 35/05, 127/13, 33/15, 14/19.

<sup>26</sup>Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola, NN 92/14, 98/19.

<sup>27</sup>Članak 2, Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola, NN 92/14, 98/19.

<sup>28</sup>Članak 3, Zakona o životnom partnerstvu osoba istog spola, NN 92/14, 98/19.

<sup>29</sup>Član 9, stav 2. Zakona o nasljeđivanju, „Sl. list CG”, br. 74/2008 i 75/2017—odluka US.

<sup>30</sup>Чл. 66. Zakona o životnom partnerstvu lica istog pola, „Sl. list. Srne Gore”, br. 67/2020.

будући да под ванбрачном заједницом подразумева само трајнију заједницу живота мушкарца и жене.

Закон о наслеђивању БиХ из 2014. године сврстава ванбрачног партнера из хетеросексуалне заједнице у круг законских наследника. „На основу закона оставитеља наслеђује и његов ванбрачни партнер који је у праву наслеђивања изједначен с брачним. Ванбрачном заједницом у смислу овог закона сматра се заједница живота жене и мушкарца у складу с одредбама закона који уређује породичне односе, а која је престала оставитељевом смрћу”.<sup>31</sup> Овакво решење представља позитиван помак у друштву које и даље поштује традиционалне облике брачног и породичног живота. Закон о наслеђивању Републике Српске, пак, не сврстава ванбрачног партнера у круг законских наследника: „Ако овим законом није другачије одређено, на основу закона, умрлог наслеђују: сви његови потомци, његов супружник, његови родитељи, његова браћа и сестре и њихови потомци, његови дједови и бабе и њихови потомци и његови остали преци”.<sup>32</sup>

Република Србија, у погледу наслеђивања, не признаје правна дејства ванбрачним заједницама, без обзира да ли је реч о заједницама лица истог или различитог пола. Овакво законодавно решење је последица традиционалних схватања српског друштва. Све већи број ванбрачних заједница, пак, актуализовао је расправе поводом признавања наследних права ванбрачним партнерима истог или различитог пола. Ово питање је важно и због чињенице да се наша држава налази у фази израде Грађанског законика, те сходно томе ваља размотрити наведена позитивна решења из упоредног законодавства. Свакако, приликом израде законодавних решења мора се имати у виду да закон представља одраз друштвених прилика и сходно томе регулисати међусобно наслеђивање ванбрачних партнера.

## ЗАКЉУЧАК

Правни системи који признају правна дејства истополним заједницама, немају јединствен модел. У појединим правним системима (Холандија, Аустрија, Немачка) ванбрачни партнери стичу основ за међусобно законско наслеђивање регистрацијом своје заједнице код надлежног органа. Међутим, и међу њима постоје разлике. Док се у холандском праву не прави разлика између истополних и заједница лица различитог пола, у немачком праву законски наследници могу бити само истополни партнери чија је заједница регистрована, односно партнери из

---

<sup>31</sup>Član 9, Zakona o nasljeđivanju u Federaciji Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 80/14 od 01.10.2014.

<sup>32</sup>Član 8, Zakona o nasljeđivanju, „Sl. glasnik RS”, br. 1/2009, 55/2009 – ispr., 91/2016, 28/2019 – odluka US i 82/2019.

истополних бракова. На овај начин, фактичке заједнице лица различитог пола бивају дискримини са не само због одсуства формалног акта приликом њиховог заснивања. Међутим, брак без фактичке заједнице је само форма без садржине, зато фактичке заједнице не смемо занемарити ни по питању међусобног законског наслеђивања.

Позитивна законодавна решења су свакако она која долазе из земаља бивше СФРЈ. Словенија и Хрватска у својим законодавствима предвиђају потпуно једнак наследно правни положај како за регистроване, тако и нерегистроване ванбрачне заједнице, без дискриминације према сексуалној оријентацији. Разлике једино постоје у условима које би партнери морали да испуне да би могли међусобно да се наслеђују.

Наша држава се налази на раскршћу између потребе за очувањем традиционалних моралних вредности и потребе за удовољавањем захтеву савремених тенденција. Културолошке детерминанте одређују који ће се облици породичног живота у одређеном друштву сматрати конформистичким. Стога је наивно очекивати да се друштво пуно предрасуда може променити доношењем каквог закона, али треба пратити позитивна искуства земаља у окружењу, које су истополне заједнице регулисале на прихватљив начин.

**Jovana MILOVIC**

Teaching Assistant

University of Pristina - Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

## **SAME-SEX PARTNERS AS LEGAL SUCCESSORS IN COMPARATIVE LEGISLATION**

### **Summary**

In recent decades, an increasing number of European countries have recognized legal effects on same-sex communities. However, the inheritance status of partners from same-sex unions is not treated equally in legislation that recognizes them. The inconsistency of legal regulation leads to a deviation from the principle of non-discrimination on the basis of sexual orientation, which was the starting point for the recognition of same-sex unions. The author deals with the specifics of certain legal systems in terms of (non) recognition of inherited rights to partners from same-sex communities. Through a comparative legal analysis, the author wants to point out the unequal legal status of partners from same-sex communities, from registered to actual. With special reference to the distinction between communities of persons of the same sex and those of different sexes, in terms of inheritance. Especially having in mind the discrimination of *de facto* extramarital communities of persons of different sexes.

**Keywords:** *same-sex partners, cohabitation, legal heirs, de facto cohabitation.*

### **ЛИТЕРАТУРА**

Видић Јелена, Однос сродства, брака и ванбрачне заједнице у заснивању правила законског и нужног наслеђивања у земљама германске правне традиције, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, 1/2009, Нови Сад, 2009.

Видић Трнинић Јелена, Ванбрачни партнер као законски наследник у савременим правима Европе, Зборник радова Правног факултета у Нишу, број 68, Ниш, 2014.

Видић Јелена, Наследноправне последице односа сродства, брака и ванбрачне заједнице у праву Енглеске, Зборник радова Правног факултета у Новом Саду, број 1–2, 2008.

Кацић Љиљана, Наследноправни положај ванбрачних партнера као законских наследника по ЗОН-у Црне Горе, Правни живот, број 10/2015, Београд, 2015.

Стојановић Наташа, Наследно право, Ниш, 2011.

Haberle Ervin, „Хомосексуалност”: од понашања до стања—двапут тамо и двапут овамо, с енглеског превела Славица Милетић, приступљено 5. августа 2020, доступно на: <https://www.fabrikaknjiga.co.rs/rec/67/287.pdf>

## ПРАВНИ ИЗВОРИ

Zakon o životnom partnerstvu osoba istog spola, NN, 92/2014, 98/2019.

Zakon o nasljeđivanju, „Sl. list CG”, br. 74/2008 i 75/2017—odluka US.

Zakon o životnom partnerstvu lica istog pola, „Sl. list. Srne Gore”, br. 67/2020.

Zakon o nasljeđivanju u Federaciji Bosne i Hercegovine, „Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj 80/2014.

Zakon o nasljeđivanju, „Sl. glasnikRS”, br. 1/2009, 55/2009 – ispr., 91/2016, 28/2019— odluka US i 82/2019.

Zakon o dedovanju, „Uradni list SRS”, št. 15/1976, 23/1978, Uradni listRS, št. 13/1994 – ZN, 40/1994 – odl. US, 117/2000— odl. US, 67/2001, 83/2001— OZ, 73/2004 – ZN-C, 31/2013— odl. USin 63/2016.

Zakon o registraciji istospolne partnerske skupnosti (ZRIPS), Uradni list RS, 65 (2005), приступљено 20. јула 2020. године, доступно на <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/56999>.

Закон о животном партнерству лица истог пола, "Сл. лист Црне Горе", бр. 67/2020.

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (ABGB), Retrieved 22. Jun 2020. from [http://www.jusline.at/Allgemeines\\_Buergerliches\\_Gesetzbuch\\_%28ABGB%29.html](http://www.jusline.at/Allgemeines_Buergerliches_Gesetzbuch_%28ABGB%29.html)

Dutch Civil Code, Law of Succession, Book 4 (2003), приступљено 10. августа 2020, доступно на <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook044.htm>.

Book 1 Dutch Civil Code. Law of Persons and Family Law, Book 1 (1970), Retrieved 10. August 2020, from <http://www.dutchcivillaw.com/civilcodebook01.htm>.

Gesetz über die Eingetragene Lebenspartnerschaft, Retrieved 15. август 2020, from <http://www.gesetze-im-internet.de/lpartg/>.

German Civil Code, Retrieved 15 August 2020, from [https://www.gesetze-im-internet.de/englisch\\_stgb/](https://www.gesetze-im-internet.de/englisch_stgb/)

The Civil Partnership Act, Retrieved 10. август 2020, from <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/33/section/71>.